

דובר צדק לרבי צדוק הכהן

נר המצוות אות לט

שכתבתי לעיל על חוץ מיראת שמים. ודעת זה רוח הקודש, פירוש דעת דעדיף מחכמה כדפירש רש"י שבת ל"א א', הוא חכמת הכליות שנמשכת אחר בינת הלב ובאה אחריה, וזה לבסוף שנעשית תורתו, שכליותיו נובעות תורה, וזה רוח הקודש כמו שכתבתי לעיל, וכמו שאמרו בבא בתרא י"ב א' כי מה שמחדש האדם זהו דוגמת נבואה, תדע דאמר גברא רבא כו',²⁰⁶ אלא שזהו מדרגת נבואה ורוח הקודש שהוא תוספות השגה על המקובלות. וזה דעת, כידוע שדעת הוא התחברות החכמה ובינה, והוא כאשר הגיע למדרגה זו של חכמה אז הם מחוברים כאחד. וכמו שאמרו בסוטה מ"ד א' אחר ובנית ביתך, דרוש וקבל שכו, שאחר שלמד מקרא משנה וגמרא שהם החכמה שקיבל מאחרים ונשתלם במעשים טובים היוצאים מן היראה שבאה אחר החכמה - אחר כך דרוש מנפשך ממה שנובע ממך. ובתחלה אמר שם ובנית ביתך זו אשה, דהיינו יראת שמים כמו שכתבתי לעיל, והכל אחד, כאשר הגיע למדרגת דרוש או החכמה הוא היראה, שהוא הכרת שם שמים הברורה, מזה עצמו הוא מקור נביעת החכמה דהיינו רוח הקודש, שהוא כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו ושכינה מדברת מתוך גרונו. ובכזה נאמר הן יראת ה' היא חכמה, שהכל אחד, ונאמר ודעת קדושים בינה, דהיינו רוח הקודש הוא הבינה.

מהרש"א ח"א

למכין עמנו לצנות לו צית. וזה שאמר זה המקרא. שאינו רק הכנה ללמוד המשנה. וכן ועתדה בשדה אך זו מושנה. שאינה אלא הכנה אל התלמוד אבל עיקר צנין הצית הוא התלמוד כדאמרי פרק אלו מציאות כהן כל העוסק במקרא מדה ואינה מדה צמסנה מדה וכו' בתלמוד אין לך מדה גדולה מזו וצפ' היה נוטל בטן אמרי קרא ושנה ולא שימש ת"ח ה"ז ע"ה. ומאן דמוסיף על העיקר המעשים טובים. שהוא גמר צנין הצית דתלמוד נמי אינו אלא הכנה למעשים טובים כדאמרינן לן שהתלמוד מביא לידי מעשה ומאן דמוסיף עוד אל עיקר צנין הצית ותכליתו דרוש וקבל שכו גם שכבר צא לכלל שהצילו לידי מעשים טובים אמר דרוש וקבל שכו בחכמה עיונית ע"ז אמרו לאן כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו כו' דרמזו ציה על חכמה עיונית דאילו חכמת התלמוד ודאי קודמת ליראת חטאו שהתלמוד מביא לידי מעשה ואמרו לבן ולא ע"ה חסיד וכדמוכח הכל ודו"ק: ר"י הגלילי אומר הירא ורך

מהר"ל חידושי אגדות

מקרא משנה תלמוד.
 פירוש אלו ג' דברים
 מקרא הוא התחלת הבנת המצוה כאשר היא באה מן הש"י, ולא באה בהתחלה כל מצוה ומצוה בבירור אל האדם, כי דברי הש"י הם רחוקים מן האדם, לכך בירור המצוה בשלימותה לא נרמז בתורה, כי נזכר בתורה עשיית סוכה ולא נזכר בה ענינה על השורש, והמשנה כל מצוה ומצוה בשלימות גדרה עד שיובן ענין המצוה על בוריה, ועדיין במשנה לא נתבאר הטעם ומניין זה רק ציור המצוה כאשר היא, אבל התלמוד מבאר הטעם והסבה בשלימות, ולכך הם ג' חלקים שאין זה כזה ונקראים מקרא משנה תלמוד (*).